

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARRENY

MARIA DE LA SALUT

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

PREMSA
FORANA

Número 79

FEBRER

Any 1993

BENEÏDES DE SANT ANTONI

Sumari

Editorial i sumari	2
V certamen de fotografia	
Fent Carrerany Abril 1993	3
El govern municipal entre 1900 i 1993	4
Assemblea General de Fent Carrerany	6
Molt més que un poeta.	
Ha mort en Llompart	7
Sa xerradeta amb Francisca M. Vanrell Bunyola	8
Bullit de notícies	12
Demografia. Telèfons	14
El temps. Temps passat	15
Opinió	16
Imatges de les festes dels Reis i Sant Antoni.	18
Casa de la Vila	20
Terrible assassinat	20
Resum climatològic-92	20
Poemes d'en Llompart	21
Que és el materialisme	21
Carrerany Esportiu: Escacs	22
Feim Carrerany	24

Fotografies:

Miquel Morey Mas
 Margalida Mas Vicens
 Joana Gelabert Mas
 Club d'Escacs
 Arxiu familiar de Madò
 Francisca M. Vanrell.

Portada: Beneïdes de Sant Antoni, de na Joana Gelabert.

EDITORIAL

El lent ritme diari del nostre poble topa amb el que té lloc els caps de setmana i altres jornades festives. La calma es torna moviment, tràfec, aldarull,... El poble pareix més viu.

Però no tot és positiu. Des de Nadal ençà i coincidint amb jornades festives, s'ha produït tot un seguit de desperfectes que, més que un poble europeu que ja som, donam la imatge d'un poble sense llei, ordre ni concert.

La llista és molt llarga: arbres tallats pels carrers, l'escola ha estat violentada per dues vegades, la nit de Nadal i la de Cap d'Any, espenyant la porta d'una aula i les cortines de l'interior; han apedregat les finestres amb la conseqüent rompuda de vidres i barrerons; uns "graciosos" robaren els cavalls dels reis; apareixen pintades (n'hi ha per tot arreu) i destrosses als caixers automàtics de "Sa Nostra" i "La Caixa"; robaments de pollastres i altre aviram;...

Que més voldríem que els autors rectificassin per ells mateixes, però no en tenim moltes esperances.

És el nostre desig, des de Fent Carrerany, cridar l'atenció als responsables de l'ordre públic, perquè prenguin les mesures adients i que aquests fets no es converteixin en el nostre pa de cada dia.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzá
 Pere Fons Pascual
 Joan Gelabert Mas
 Margalida Mas Vicens
 Miquel Morey Mas
 Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Bartomeu Pastor Sureda, Enric Pozo Mas, Francisca Ferriol Sastre, Alumnes de Filologia de la UIB, Jaume Mestre Llompart, Josep Maria Llompart, Joan Bestard Comes.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY,
 Sant Miquel, 11 07519 Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Apostol y Civilizador.
 Petra.

La redacció de Fent Carrerany no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen

Nº DEPÓSIT LEGAL: PM-457/1986

V CERTAMEN DE FOTOGRAFIA "FENT CARRERANY" ABRIL 1993

BASES

TEMA: Lliure.

PARTICIPANTS: El certamen és obert a tothom. A l'apartat juvenil hi podran participar tots els nascuts l'any 1975 o posteriors.

OBRES: Cada participant podrà presentar un màxim de 3 obres a cadascun dels apartats del certamen, excepte al premi "Mestre Pere des Retrats", que es donarà d'entre totes les obres presentades a aquella que el jurat consideri que reflecteix millor la vida de les persones o del poble de Maria. És compatible amb els altres premis.

APARTATS I PREMIS:

- Premi Color   1r. 25.000 pta. i trofeu
                              2n. 15.000 pta. i trofeu
                              3r. Trofeu
- Premi Blanc i Negre 1r. 25.000 pta. i trofeu
                              2n. 15.000 pta. i trofeu
                              3r. Trofeu
- Premi Juvenil   10.000 pta. i trofeu
- Premi Autor Local   15.000 pta. i trofeu
- Premi "Mestre Pere des Retrats" 20.000 pta. i trofeu

FORMAT I PRESENTACIÓ: Les obres seran lliures d'imatge i format fotogràfic i aniran muntades sobre cartolina reforçada de 30 x 40 cms, blanca o negra.

IDENTIFICACIÓ: Al dors de cada fotografia hi figurarà el títol, lema i apartat en el qual es concursa. Els autors locals ho faran constar així al dors de cada fotografia. En un sobre tancat s'escriuran les dades personals de l'autor (nom, telèfon i adreça), amb el seu lema a l'exterior.

ENVIAMENTS: Les obres podran ser lliurades personalment o enviades per correu, sempre que arribin abans del 27 de març de 1993, a les següents adreces:

- Associació Cultural "FENT CARRERANY". C/Sant Miquel, 4 (07519) Maria de la Salut.
- Ajuntament de Maria. Plaça des Pou, 13 (07519) Maria.
- Rudi's Foto-Servei. C/Blanquerna, 18 (07003) Palma.

Al sobre s'ha de fer constar V Certamen de Fotografia "Fent Carrerany".

JURAT: El jurat estarà format per cinc persones nomenades per l'Associació. El seu veredict

serà inapel·lable i els premis podran ser considerats deserts.

CALENDARI

TERMINI DE PRESENTACIÓ: 27 de març de 1993

INAUGURACIÓ I LLIURAMENT DE PREMIS: 3 d'abril de 1993 a les 20 hores.

EXPOSICIÓ: Del 3 al 18 d'abril

DEVOLUCIÓ DE LES OBRES: Aquestes podran ser retirades al lloc de lliurament a partir del 3 de maig.

NOTES

1. Les obres premiades quedaran en poder de l'Associació Cultural "Fent Carrerany", que es reserva el dret de reproduir-les, exhibir-les i publicar-les.
2. L'organització es reserva el dret a seleccionar les obres a exposar.
3. Les obres seran tractades amb la major cura possible, però no es respon de les malifetes o pèrdues que es puguin produir.
4. El Premi "Mestre Pere des Retrats" és compatible amb els altres premis i s'atorgarà a la fotografia que segons el jurat reflecteixi millor la vida de les persones i el poble de Maria.
5. Cada autor només pot optar a un premi, excepte l'anterior.
6. Cap obra presentada pot haver estat premiada anteriorment.
7. Qualsevol cas no previst en aquestes bases serà resolt per l'organització.
8. Tota fotografia que no s'atengui a aquestes bases, no entrarà a concurs.
9. La sola presentació a aquest certamen oressunosa l'acceptació d'aquestes bases.

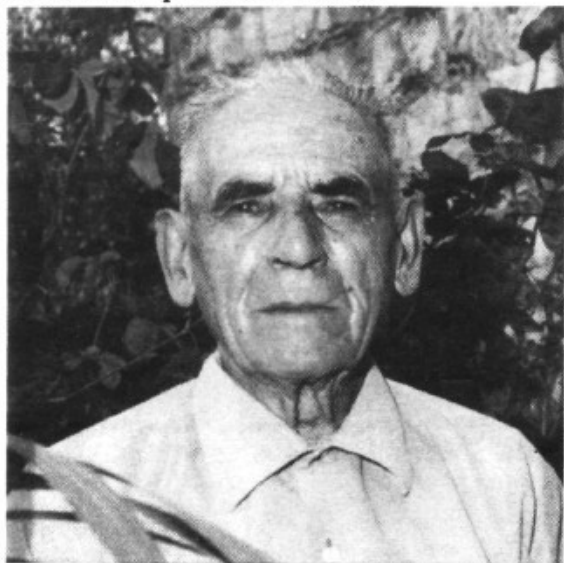
EL GOVERN MUNICIPAL ENTRE 1900 i 1993

(La Part)

1. ELS BATLES

De 1900 a 1993 la Casa del Poble de Maria ha passat per tres edificis diferents (Plaça de Dalt, Carrer de Ca ses Monges i Plaça des Pou) i ha estat governat per 28 batles. Tots, excepte l'apotecari Joan Ferragut Rossell, nascuts a Maria. El batle que més durà en el càrrec fou Miquel Carbonell Vanrell "Nepto", que ocupà la batlia entre 1942 i 1963, vint-i-un anys.

Abans de la Dictadura de Primo de Rivera (setembre de 1923), els sis batles de l'Ajuntament, eren els representants del caciquisme maurista i verguista. Un paper dins la política municipal local entre 1909 i 1937 el tingué Joan Carbonell Gual "Nepto", que havia entrat com a secretari de l'Ajuntament el mes de juny de 1909 i que romangué en el càrrec en diferents etapes fins el 1937.

Jaume Bergas Femenia

El Cop d'Estat del General Primo de Rivera de dia 13 de setembre de 1923 no desbaratà la dinàmica verguista fins que entrà com a batle el cap de la Unió Patriòtica, Miquel Gual Ribas "Chingada" (1924-1927). Dia 28 de març de 1924 el secretari municipal Joan Carbonell fou destituït pel Delegat Governatiu i reemplaçat per Alfonso Farrerons i Güell (1924-1926) i posteriorment per Onofre Sureda i Cifre.

Dia 28 de gener de 1930 acaba la Dictadura i el rei restableix el règim constitucional. El mes de març de 1930 el nou batle Antoni Jordà Perelló reintegrà el Secretari Joan Carbonell Gual "Nepto".

A les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931 hi havia representants dels següents partits

polítics: liberals, conservadors, regionalistes, republicans i socialistes. Dos dies més tard, el 14 d'abril de 1931 és proclamada la II República a tot l'estat.

Dia 17 d'abril de 1931 a les vuit del vespre quedà constituït el nou Ajuntament republicà. És elegit batle per majoria absoluta, 7 vots contra 2, Jaume Bergas Femenia "Pastor". Els regidors eren Bernat Quetglas Ximenis, Rafel Arlès Clovel, Antoni L. Mas Payeras, Martí Monjo Perelló, Antoni Jordà Perelló, Guillem Matas Bauzà, Bernat Quetglas Payeras i Miquel Gual Mas. A molts de pobles les eleccions municipals es repetiren el 31 de maig de 1931, però a Maria no hi hagué segona volta. Pel maig de 1931 el secretari Joan Carbonell Gual torna a ésser expedientat pel batle essent substituït pel secretari accidental Antoni Gual Mas i posteriorment per Abdó Homar Beltran i Joan Noguer Barceló. Finalment, dia 15 de desembre de 1931 i essent batle Sebastià Jordà Carbonell, Joan Carbonell Gual és de bell nou restituït com a secretari.

Els resultats a Maria a les eleccions generals del juny de 1931 donaren, a la coalició republicano-socialista el 56,8% dels vots, als republicans de centre el 34,9%, i a la dreta republicana el 19,5%. Posteriorment a les eleccions generals de novembre de 1933, la coalició centre-dreta aconseguí el 48,5%, la coalició republicano-socialista l'11,4% i el partit redical el 39,9%.

Els resultats a Maria a les eleccions generals celebrades el 16 de febrer de 1936 donaren la majoria a la dreta amb el 52,4% dels vots, mentre el Front Popular n'aconseguí el 47,6%. A l'estat, el triomf va ser del Front Popular (esquerra).

El mes de març de 1936, el governador civil nomenà una Comissió Gestora presidida per Jaume Ginard Mestre "Fideu", que era el president local d'Esquerra Republicana Balear. Els vocals de la Junta Gestora eren Gabriel Mestre Mas i Antoni Roig Gelabert.

Durant la Guerra Civil entre 1936-1939 tenim com a batles-presidents de la Comissió Gestora: Antoni Fons Carbonell (1936), Llorenç Garau Mayol (1937), Sebastià Jordà Carbonell (1937-38) i Gabriel Font Quetglas (1938-40).

Entre 1938 i 1939 passen per la secretaria de l'Ajuntament Andreu Beltrán Alcina (Secretari accidental). Francesc Barceló Pons i Josep Ferrer Pons (substitut provisional de l'anterior).

Dia 25 de juliol de 1936 una carta del governador civil de Balears Luis García Ruiz comunicava que "per raons d'ordre públic

Miquel Carbonell Vanrell

desaparegués la Comissió Gestora nomenada el propassat mes de març i que ocupàs la presidència Antoni Fons Carbonell "Boiret". Era secretari Joan Noguer Barceló.

Una volta acabada la Guerra Civil (1939) i estabilitzat el règim franquista, ens trobam amb tres batles de llarga durada: Miquel Carbonell Vanrell "Nepto" (1942-1963), Joan Ferragut Rossell "s'Apotecari" (1963-1970 i Simó Garau Matas "de Montblanc" (1970-1979).

Amb les eleccions democràtiques del 3 d'abril de 1979 la majoria municipal serà d'UCD amb sis regidors i l'oposició del PSOE amb tres. El batle serà Miquel Oliver Gual "Cating". A les consultes electorals de 1983 el pacte AP-UM donà la batlia a Joan Quetglas Buñola "Xirimia". De les urnes de 1987 sortiren coses molt estranyes, ja que els pactes i les dimissions possibilitaren que les quatre candidatures presentades ocupassin la batlia. Els Batles: Miquel Torelló Mas "Joanet" (UM), Magí Ferriol Bauzà "Nadal" (IM), Rafel Oliver Mas "Cating" (PSOE). La dimissió de Rafel Oliver i la ruptura del pacte entre aquestes tres forces concedí la batlia a la candidatura més votada (AP) i entrà com a batle Miquel Oliver Gual "Cating".

A les darreres eleccions municipals (1991) el PSOE obtingué majoria absoluta (5 regidors), la coalició PP-UM (3 regidors) i IM (1 regidor). El batle és Rafel Oliver Mas "Cating" (PSOE).

Batles Segle XX

1895-1901	Miquel Forteza Bonnín
1901-1909	Miquel Carbonell Gual
1909-1914	Rafel Perelló Nadal
1914-1918	Antoni Jordà Perelló
1918-1922	Miquel Pastor Mas
1922-1924	Gabriel Mas Vanrell
1924-1927	Miquel Gual Ribas
1927-1928	Pere Pastor Llompart
1928-1930	Miquel Buñola Perelló
1930-1931	Antoni Jordà Perelló
1931-1936	Jaume Bergas Femenia
1936	Jaume Ginard Mestre
1936-1937	Antoni Fons Carbonell
1937	Llorenç Garau Mayol
1937-1938	Sebastià Jordà Carbonell
1938	Gabriel Font Quetglas
1938-1940	Gabriel Ginard Tugores
1940-1942	Antoni Font Bergas
1942-1963	Miquel Carbonell Vanrell
1963-1970	Joan Ferragut Rossell
1970-1979	Simó Garau Matas
1979-1983	Miquel Oliver Gual
1983-1987	Joan Quetglas Buñola
1987-1988	Miquel Torelló Mas
1988-1990	Magí Ferriol Bauzà
1990	Rafel Oliver Mas
1990-1991	Miquel Oliver Gual
1991-	Rafel Oliver Mas

Bartomeu Pastor

Font: Elaboració personal a partir de les Actes Municipals.

Joan Ferragut Rosell

ASSEMBLEA GENERAL ASSOCIACIÓ CULTURAL FENT CARRERANY

El passat diumenge dia 24 de gener al restaurant **Ses Tarragonas** es va celebrar l'assemblea anual de l'associació.

Una vintena de persones acudiren a l'assemblea que havia de decidir, entre d'altres coses, la gent que els propers quatre haurà de formar la nova Junta de l'Associació.

Fent referència al pressupost de l'any 92 la comissió econòmica presentà el següent estat de comptes:

Entrades:

Quotes (soc. subsc. biblioteques) ..	745.335 pta
Subvencions (CIM, P. Forana, Aju.)	279.410 pta
Loteria de Nadal	50.000 pta
Altres (interessos bancaris)	2.248 pta
Saldo positiu any 1991	147.340 pta
Total:	1.224.333 pta

Sortides:

Factures impressió revista	583.278 pta
Retorn préstec	150.789 pta
Adquisició Ordinador portàtil	113.000 pta
Despeses funcionament ordinari	72.623 pta
Despeses Concurs Fotografia	145.000 pta
Coral Universitària	60.000 pta
Altres (interessos, retorns rebuts) ...	57.819 pta
Total:	1.182.509 pta

El pressupost aprovat per a l'any 93 és el següent:

Entrades:

Socis (77 x 2500)	192.500 pta
Socis familiars (32/2 x 3000)	48.000 pta
Socis protectors (2 x 20000)	40.000 pta
Subscriptors (207 x 2000)	414.000 pta
Subvencions	200.000 pta
Loteria de Nadal	50.000 pta
TOTAL	944.500 pta

Sortides:

Impressió revista	660.000 pta
Retorn préstec ordinador	150.000 pta
Despeses funcionament ordinari	73.708 pta
Exposicions	30.000 pta
Fotografia	30.000 pta
TOTAL	944.000 pta

Després dels informes econòmics es discutiren les iniciatives i propostes per al 93.

Finalment es passà a l'elecció de la nova Junta. En Jaume Mestre, l'anterior president, mostrà el seu interès per continuar en el càrrec. En no haver-hi cap altre candidat, els assistents a l'assemblea acceptaren la renovació d'en Jaume en el càrrec de president. La Junta Direc-

tiva ha quedat de la següent manera:

Jaume Mestre	President
Antònia M. Vicens ..	Vice-Presidenta
Joan Gelabert	Secretari
Magí Ferriol	Comptador
Joana Gelabert	Tresorera
Ónofre Sureda	Vocal
Antoni Mestre	Vocal
Bernat Ribas	Vocal
Antoni Fiol	Vocal
Miquel Morey	Vocal

Un bon berenar i un ambient tranquil i agradable contribuïren a fer de l'assemblea una estona agradable i profitosa.

A SOCIS I SUSCRIPTORS

Amb aquest número posam al cobrament les quotes de socis i subscriptors per a l'any 1993. Aquestes seran les mateixes que els anys anteriors: Soci: 2.500 ptes. i Subscriptor: 2000 ptes.

Voldriem que entenguéssiu la necessitat que tenim d'estar al dia amb el pagament de les quotes, ja que d'elles depèn el bon funcionament de la revista i que cada mes la pogueu rebre a cavosta. Els qui no teniu domiciliat el pagament, el podeu abonar al que vos reparteix la revista o fer l'ingrés en algun d'aquests comptes, fent constar el vostre nom i domicili.

SA NOSTRA: cc 990.459-15

LA CAIXA: cc 121-26

BANCA MARCH: cc 43100115

Si ho preferiu, podeu omplir aquest full de domiciliació:

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Sr. Director de .....

Oficina o sucursal de .....

a ..... de 1993

Sr. Director:

Li prec carregui al meu compte els rebuts que, fora indicació contrària, li siguin presentats per la revista FENT CARRERANY de Maria de la Salut.

Rebi les meves salutacions.

(Signatura)

Núm. c.c. o llibreta: .....

Nom: .....

Domicili: .....

MOLT MÉS QUE UN POETA. HA MORT EN LLOMPART

Uns dies abans de confectionar aquest número de la revista ens arribà la notícia de la mort d'en Josep Maria Llompart.

Poeta, assagista, traductor, articulista, activista..., ocupa ja, sens dubte, un lloc destacat dins de la vida mallorquina (i per lògica extensió, de la catalana), dels darrers trenta anys.

Aquest personatge, "fill de casa bona", tal i com es deineix ell mateix al seu llibre "Memòries i con-

fessions d'un adolescent de casa bona", trenca ben aviat amb un destí que la nissaga li atorgava per naixença i esdevindrà, fins a la resta de la seva vida, l'home bo, sincer, crític, i apassionadament lliurat a la seva terra, a la seva gent, a la seva llengua i a la seva cultura.

El Poeta. En Llompart ocupa un lloc destacat dins de la literatura catalana de la segona meitat del segle XX. Des de l'aparició del seu primer llibre Poemes de Mondragó (1961), fins al darrer Spiritual (1992), la seva poesia ha anat fent-se un lloc destacat dins de la poesia catalana contemporània.

L'assagista. La literatura, el país, la cultura en general, foren motius de la seva reflexió. Des de La literatura moderna a les Balears fins al larrer Països Catalans? i altres reflexions tenim in Llompart preocupat per aportar la seva opinió a una societat despistada, sense referents sotmesa a una brutal depredació ideològica i cultural.

El traductor. Part de la seva infantesa la passà a Galícia (son pare era militar i fou destinat un temps a La Corunya). D'aquella estada n mitificà el país i la seva cultura, amb la qual es

retrobà molt més tard. D'aquest interès per la llengua portuguesa en sortí la seva faceta de traductor dels poetes gallecs, portuguesos i brasilers, molts d'ells grans desconeguts per la nostra literatura.

L'home i la terra. Inconformista, radicalment aferrat a la seva terra i a la seva gent, en Llompart ha estat definit com un home bo. Són molts els poetes joves i no tan joves que trobaren en Llompart un mestratge, un consell. Són moltes les associacions, les

iniciatives, les reivindicacions que trobaren en Llompart un ajut, una presència, una solidaritat que mai no negà, conscient del paper que li tocava jugar i que volgudament acceptà.

Tots els qui el vàrem conèixer d'aprop, directament o a través de la seva obra, hem sentit la seva pèrdua com si ens haguessin tret un puntal, un punt de referència que sempre estàvem segurs de trobar. Si algú deia: "Ho ha dit en Llompart", era senyal que anàvem pel bon camí, que podíem tirar endavant. A mesura que vagin passant els anys la seva obra, el seu llegat, es farà més evident.

Aquest havia de ser l'any d'en Llompart. Ara, aquest homenatge, agafarà un altre to. Si totes les iniciatives que es van fer i que encara es fan per donar a conèixer la seva obra i el paper que ha jugat els darrers trenta anys tenen èxit, el seu ressò donarà l'autèntica mesura del personatge. "Un home que ha fet país", deia el lema de l'homenatge que se li oferí el passat mes de desembre. Amb homes així podem mirar el futur amb optimisme. Gràcies Llompart.

Joan Gelabert

SA XERRADETA AMB...

FRANCISCA MARIA VANRELL BUNYOLA,
NEBODA DEL PARE JAUME VANRELL

La senyora Francesca Maria té 84 anys, nasqué l'any 8, és filla de Josep Vanrell Mas i neboda del missioner patll, pare Jaume Vanrell Mas, conegut popularment pel missioner "Rúmbo".

La neboda del pare Jaume es casà amb En Toni Seguí Quetglas i té dues filles precioses, una casada i l'altra, fadrina, de moment.

A la senyora Francesca Maria li agraden les coses ben fetes. Ella és molt religiosa i devota. Tots els dies que pot, acudeix al temple a pregar amb molta reverència. Casi sempre sol esser la primera persona que entra a la casa de Déu.

Avui, més que fer una biografia de la neboda, ho volíem fer del tio missioner, pare Josep Vanrell, nat a Maria, en el carrer de Ses Corbates i mort a Elx el 15 d'agost de 1958, als 69 anys, amb 53 anys de vida religiosa.

Serà només una petita història de la vida del pare Jaume, sense massa detalls i precisions perquè tenim poca documentació. En una altra ocasió podríem ampliar la vida i les recordances d'un mariando important.

*A mi hermano José en el
día de su Santo, 19 Mayo
de 1912.*

- Demanam a la senyora Francisca Maria que recordi el que li han contat, ha vist o sap del pare Vanrell. Ella contesta així:

* Els meus padrins i mon pare vivien a ses Corbates. Els padrins moriren joves, el fill major, que fou mon pare, només tenia 19 anys i eren 6 germans. Els majorets cuidaven dels més petits.

- Com heu sentit dir que va ser la vocació del tio Jaume?

* Hi havia un missioner de Maria, nomenat Ginard, que també era del carrer de Ses Corbates. Aquest digué que seria bo que el petit, que aleshores tenia 12 anys, anàs a la missió. Quan fou més grandet, passà a estudiar a Barcelona. Els estius venia a Maria i tots els germans el volien a casa seva.

- Com recordau el seu caràcter, madò Francisca Maria?

* Era un sant. Mon pare el tenia en palmes d'or. Era molt devot de la Mare de Déu.

- Conten les cròniques que el missioner Rúmbo va cantar la seva primera missa l'any 14. Vos ja teníeu 6 anyets. Ja vos deu recordar casi tot.

* La primera missa la va dir l'any 14, a Barcelona. Hi anaren: mon pare, els tios Joan, Joana Maria i Francisca Maria. La tia Antònia no hi pogué anar perquè li havien de dur un infant.

Resen a peu de fotografia aquestes paraules: "A mon germà Josep, en el dia de ma primera missa. Barcelona, 20-IX-1914. Jaume Vanrell Mas".

- També cantà missa a Maria?

* Aquí sí que va ésser gros! Tot el poble hi assistí. En aquell temps hi havia a Maria els vicaris En Mas i En Lliteres. Jo era nina, tenia 6 anys i m'en record com si fos ara. El temple es posà de gom en gom. Era una missa solemne de tot. Llavors feren un refresc a ca la seva padrina jove, la seva germana Joana Maria, al carrer Major. Era un refresc on hi va haver de tot i molt: coques, ensaïmades, bunyols i sarau per llarg.

- Recordau què en va fer de l'herència que li poguéis tocar dels seus difunts pares?

- La part que li tocava, la va vendre i ho donà als pobres, no a la seva família. Si algú necessitava, li donava tot el que tenia. Era un

missioner de fe. La gent dela: tot quant té, dona i no té res mai.

Segurament aquest fill de Maria hauria llegit les paraules de L'Evangelí: "Si vols ésser més perfecte ven tot quant tens, doneu als pobres i després vine i seguim..."

- Recordau, madò Francina Maria, on passà els primers anys de capellà missioner?

* No sé quant, però crec que prest s'en va anar al Perú, on hi va estar 14 anys. Durant aquests anys no vengué mai. Ens enviava cartes, estampes, medalles,...

Trobam en el llibre "L'església Mallorquina a Amèrica", de Mossèn Pere Fiol i Tornila, en la plana 138, n 1121, aquestes paraules textuals: Vanrell i Mas, P. Jaume, Patl. Maria de la Salut, 22-05-1889. Perú 1915-1929.

Realment, el jove Jaume, acabat d'ordenar prevere, dona als fills d'aquelles terres andines, la flor i nata d'una vida, els millors anys de la seva joventut. 14 anys sense tomar a Mallorca. Al pare Jaume ben bé se li poden aplicar les paraules de Jesús: ¿qui és ton pare i qui és ta mare, qui són els meus germans? Tota creació i tota persona nada són mon pare, ma mare i els meus germans.

- Com ho recordau quan vengué del Perú?

* Vengué molt delicat. Necessitava recuperació. Llavors va estar un temps a Ciutat recuperant-se.

Durant aquests fructuosos 14 anys a Sudamèrica, a l'antic virregnat del Perú, ocupà càrrecs tan importants com professor del seminari de Puno i rector de Pisco i Humay.

Aquell jove, ardorós i entusiasta missioner, contemplava a Déu dins aquell sol andí, que encalenteix les nits gelades de l'altiplà. Sentiria la brisa suau del llac Titicaca i la visita de Déu quan l'astre rei surt de les aigües dolces més altes de l'univers.

El jove missioner hauria estudiat la llengua "quetxua" per comunicar-se amb l'indiada més nativa, que no té altra manera d'expressar-se ja que el castellà no els arribà del tot ni falta que feia.

Personalment pens que quan, un bon dia,

+

Palma 14 de març de 1938.

Sr. D. José Vanrell y Mas.
María de la Salud.La gracia del Señor sea siempre
con nosotros.

Muy apreciado hermano: La
proximidad de tu fiesta onomástica me
ofreció la ocasión de escribirte estas breves
líneas, a mi pluma porque estoy muy
ocupado, pero felicitante y expresar
te al propio tiempo mis sinceros senti-
mientos de aprecio y amor fraternal.

Que Dios quiera que pases ese día
con santa alegría y felicidad
en compañía, si es posible, de todos
los tuyos que, sentados a tu mesa,
serán tu corona y tus amigos fogos.
«Como ramos de olivo, así seréis»

hijos abedidos de tu mesa. Así se-
rá bendicido por el Señor el que tiene
a Dios, dice el Logrador Cristo. Y esto
es lo que te deseo de corazón: alegría,
felicidad y las bendiciones del Señor.

Plazca a Dios que esa alegría
y felicidad sean pronto mayores
y completas, en cuanto es todo este
mundo, por haber terminado la guerra
sangrienta que tanto nos aflige. Es
de esperar que será pronto, para las
noticias que se van recibiendo...
buenas.

mi felicitación también a tu
hijo José, a tu ahijado José de la
plaza, y si hubiere el otro José
igualmente.

Saludos a tu esposa e hijos, a
nuestros hermanos y demás.

Affms. hermano y D. D.

Jaime

amb un company mallorquí, Marià Moragues
de Pina, tocàrem la a la porta de ca'l bisbe de
Puno i ell mateix ens obrí la porta, ens va fer
seure a taula, ens serví el sopar i ens donà un lit
per jeure, no podia esser altra cosa que un
deixeble del missioner Vanrell. Era el gran
bisbe Calderón.

Una vegada recuperat de la debilitat física,
el pare Jaume és nomenat superior de la Casa
Missió de Figueres. Més tard és superior del
Seminari Intern de la província de Barcelona i
en dues ocasions és superior de Sant Joan d'Elx.
Aquí hi va coronar la darrera etapa de la seva
vida mortal.

- Madò Francisca Maria, com recordau el
vostre tio Jaume els últims anys de la seva vida?

* Ell estava a la parròquia de Sant Joan
d'Elx. Un dia vaig parlar amb un home d'Elx i
m'alabà moltíssim el tio Jaume, que era una
bona persona, que era un sant. Darrerament
estava construint un temple nou. Es va sentir

malament i morí el dia que desitjava, el 15
d'agost, dia de la Mare de Déu.

El 26 de Juliol de 1958, el pare Jaume escriu
una carta al seu germà Josep per la mort de la
seva cunyada i el 15 d'agost del mateix any mor
a la parròquia de Sant Joan Baptista d'Elx, a
l'edat de 69 anys.

La mort del pare Jaume Vanrell Mas fou
molt sentida en el poble d'Elx. Es veu que el pare
Vanrell era extremadament bo i molt popular.
Conta un diari local que el pare Jaume solia dir:
«Quim dia més hermós és per morir el 15
d'agost! Així diu un diari d'Elx: "En un limpió
amanecer de la gran fiesta de la Asunción, a las
8, entregaba su alma a Dios".

Les frases dels diaris d'Elx són tan
extraordinàries que un té ganes de copiar-ho
tot. El poble d'Elx l'estimava profundament.
Així ho diu un diari: "Dado el afecto hondo que
el pueblo sentia hacia el párroco del Arrabal,
lleno de apostólico celo, de cariño hacia sus

feligreses, de extraordinària finura y simpatia, de amabilidad cordial y exquisita, de bondades ilimitadas". Conta el diari que tots els capellans i frares de la rodalia i molta gent, el dugueren del convent al temple i fins el cementiri.

Quan el diari ha de parlar dels seus orígens,

Foto del llac Titicaca (Cedida per na Margalida Mas)

diu textualment: "El padre Jaime Vanrell nació en su pueblo de Mallorca, en atmósfera moral adecuada su alma, inclinada al bien, ofreciera en su día, ubérrimos frutos de virtudes y abnegación por el prójimo".

Serà aquesta una pobre i petita ressenya del pare Jaume Vanrell Mas, un gran home, un valent missioner, un incansable servidor de Déu i els germans, vertader i digne mariando.

Esperem que algun aficionat a la biografia i a la història, pugui seguir recollint els dits i fets del missioner "Rumbo", entregat voluntàriament a la causa dels humans.

Gràcies, madò Francisca Maria Vanrell Bunyola i la filla Montserrat, per haver-nos proporcionat notícies del pare Jaume Vanrell Mas, missioner patil i honra del poble de Maria.
Pere Fons Pascual.

Congregación de la Misión

Parroquia de San Juan Bautista

Abadía, 11 - Telf. 2509

ELCHE (Alicante)

26 de julio de 1958.

Sr. D. José Vanrell Mas.
MARIA DE LA SALUD.

La gracia del Señor sea siempre con nosotros.

Muy querido hermano: He recibido una carta de tu hija Juana María en la que me da la triste noticia del fallecimiento de tu su madre, tu esposa. Díceme además que que tu nieto José, hijo de Juan, me ha escrito dos cartas comunicándome la triste noticia.

A lo primero, te acompaño en el sentimiento muy de veras y te aseguro que también me he sentido fuertemente impresionado. En seguida de recibir la noticia, rogué y sigo rogando por el eterno descanso de su alma, que Dios le haya premiado los sacrificios que hizo por un amor en la crianza de los hijos y en el trabajo doméstico. Dios nos conceda la gracia de verla en su gloria.

En cuanto a las cartas de José, aquí no ha llegado ninguna. La primera noticia ha sido la de Juana María. No sé adonde puedan haber ido a parar dichas cartas. Si puso bien la dirección, es extraño no haber llegado: bien ha llegado la de Juana María.

En fin, que siento mucho la desgracia y pido al Señor sea tu consuelo. Como te digo antes, seguiré rogando por su alma por si lo necesita; y por ti, a fin de que nuestro buen Dios te conceda una santa resignación cristiana.

Saludos a todos. Te abraza tu
afmo. hermano

BULLIT DE NOTÍCIES

CAUS DE LA CAIXA I SA NOSTRA

No en sabem el motiu, però les entrades dels caixers automàtics de La Caixa i de Sa Nostra s'han convertit en lloc de reunió, especialment els caps de setmana. Suposam que el fet de ser llocs resguardats del fred fa que siguin particularment agradables; però això no justifica que s'emprin les seves parets per fer pràctiques de pintura de mal gust i ofensiva moltes vegades. Suggestim als pintors que portin sempre amb ells tots els estris necessaris per la seva feina, paper inclòs. Així mateix si les ganes d'activitat que tenen són incontenibles, les podrien canalitzar cap a activitats menys destructives que fer malbé les instal·lacions dels caixers.

FOGUERÓ DE L'A.P.A.

El passat 15 de gener l'A.P.A. de l'escola va organitzar, com cada any per Sant Antoni, un fogueró i una torrada. El bon temps va acompanyar la festa i entre tots donàrem bon compte de la llangonissa, els botifarrons i uns pans de bon tamany.

LA MASCOTA DE LA BIBLIOTECA

Els lectors que acudeixin a la Biblioteca podran veure la mascota (un cuc llegidor) confeccionada en tela que publicarem a la portada de la revista del mes de desembre. Si els nins que vagin a veure-la, aprofiten la visita per endur-se'n un llibre per llegir a caseva, la visita serà ben aprofitada.

DESTROSSSES A L'ESCOLA

Ja sembla que no sabem dir altra cosa, però l'escola deu tenir un encant especial pels descontrolats del cap de setmana. En dues ocasions durant les festes de Nadal n'hi hagué que celebràren festes particulars al gimnàs. Per entrar hagueren d'espenayar la porta, i una vegada a dins feren malbé les cortines i deixaren restes de menjar i de tabac. No hi hauria manera de fer canviar les aficions d'aquests personatges?.

ELS REIS SENSE CAVALLS

Podria ser divertit si no fos que darrere d'aquest titular s'hi amaguen unes ganes enormes d'emprenyar i de fer anar malament tot allò que es pretén que vagi bé. Tirar endavant

el repartiment de les joguetes dels reis, és una labor que voluntàriament un bon grupat de jovenets i jovenetes assumeix amb ganes i molta feina. Fer-los la mala jugada de desfermar els cavalls de nit i amollar-los, no són, sinó, ganes de fer fracassar aquests esforços voluntaristes i donen la mesura del tarannà dels seus autors.

EN DAMIÀ QUETGLAS, PREMI CIUTAT DE PALMA DE PERIODISME

En un any marcat per la polèmica a tots els nivells (la premsa se'n va fer ressò a bastament), ens hem de felicitar per la concessió d'un dels Premis Ciutat de Palma, el de Periodisme, al nostre veïnat, el periodista Damià Quetglas.

Actualment en Damià ocupa el càrrec de coordinador de l'edició comarcal d'Inca del "Diario de Mallorca". Anteriorment havia treballat a la redacció de Televisión Española a Balears, així com als diaris "Ultima Hora" i "Balears", on va publicar els fascicles "Memòria Civil" que aportaren una bona i inèdita informació sobre la Mallorca de postguerra. Enhorabona pel premi i a veure si feim una xerradeta amb ell i ens explica coses sobre els seus projectes.

BULLIT DE NOTÍCIES

CERRATO OBRA RECENT

CERTAMEN LITERARI DE CASTELLITX

Hem rebut de l'Ajuntament d'Algaida les bases del XVII certamen literari de poesia i narració curta i el XV concurs de poesia popular (glosats).

El termini d'admissió dels originals acabarà el 31 de març. A la nostra redacció teniu les bases dels premis si les voleu consultar.

Comissió Organitzadora
del
Certamen Poètic Literari
Castellitx - Algaida

EXPOSICIÓ DE PINTURA D'EN CERRATO A SA CAPELLA FONDA

El passat 23 de gener s'inaugurà a Sa Capella Fonda una exposició de pintura de l'artista Cerrato. Aquest jove manacorí,

conegut a Maria dins dels ambients escaquistes va sorprendre tothom en descobrir-nos un pintor original i certament sorprenent. Aquesta faceta artística de l'amic Cerrato ha estat possible de ser contemplada gràcies a les gestions fetes pels seus amics escaquistes de Maria.

BENEÏDES DE SANT ANTONI

Com cada any, Sant Antoni vol ésser festejat pel poble de Maria. No hi va faltar la major part de la gent, carrosses no massa enlestides, animals de pèl i ploma, quintos empallolats sense massa control. És tradició així ho deixarem. Els petitets disfrutaren de saludar l'annerot que damunt la taula del beneït contemplava la feta i de tant en tant degustava l'aigua salada del poalet.

Demografia

ENS HAN DEIXAT:

En Miquel Carbonell
Vanrell morí el dia 8 de
gener a l'edat de 82
anys. Vivia al carrer
Sant Miquel, número 6.

Na Catalina Ribas
Mas morí el dia 24
de gener a l'edat de
83 anys. Vivia al
carrer Església,
número 13.

Què descansin en pau.

Veniu, Senyora Mort, ja tinc la cambra
desada i ben a punt: el ram de roses,
la música lentíssima, la seda,
els morats en la nit: cita perfecta.
Veniu, Senyora Mort, ja res no manca;
us esper inquiet, bevent la copa,
consultant el rellotge —trigau massa!—,
passejant nerviós, picant de mans
damunt qualsevol taula (a frec de polsos
roselles de l'ahir floreixen tendres,
i m'enerven, m'adormen, m'acaronen).
Veniu pel vent, pel foc, pels miralls pàl·lids
de velles cornucòpies, per l'alba
travessada d'amor. Veniu molt lenta,
besau-me a poc a poc, sens dir paraula,
i que faci el plaer la seva feina.
Veniu, Senyora Mort. Oh, trigau massa.

(Poema de Josep Maria Llompart)

TELÈFONS D'INTERÈS

AJUNTAMENT	525002 Fax 525194
UN.SANITÀRIA (Cita Prèvia)	525594
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT (Fax i tel.)	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
CASES MONGES	525144
LOCAL 3ª EDAT	525564
PARRÒQUIA	525033
GESAINCA: AVARIES	500700
BOMBERS	085
AMBULATORI D'INCA	502850
SON DURETA (Centraleta)	175000
AMBULÀNCIES S.S. (INCA)	502850
AMBULÀNCIES	200362
RECAPTACIO DE TRIBUTS	
DE LA CAIB (INCA)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA	
D'INCA	505112
	505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Mattí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dimarts, dijous, divendres: de 18-20 h.

Dimecres: de 17-20 hores.

Dissabtes: de 10-13 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Maria: 7'30 i 15 hores.

Palma: 13 i 19 hores.

LÍNIA INCA-MANACOR:

Sortida d'Inca: 12 i 19'25 hores.

Sortida de Manacor: 9 i 6'10 hores.

(El pas per Maria és quasi imprevis-
sible)

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUA- DA DE SINEU:

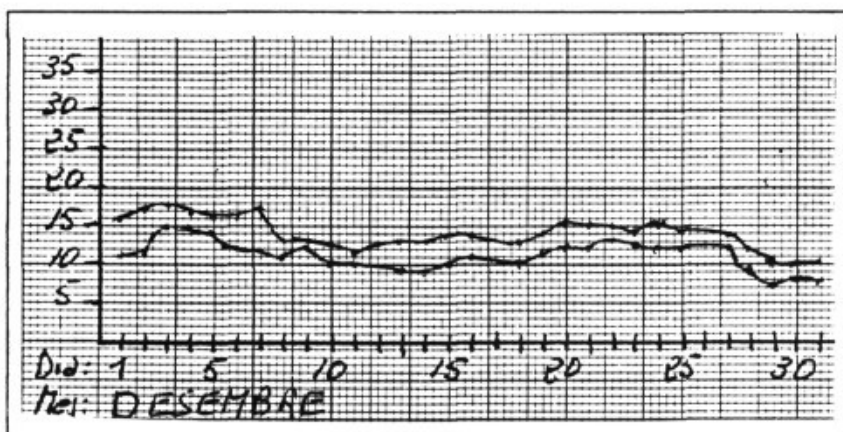
Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pedia-
tria heu de cridar de 8 a 14 h. al **855043**

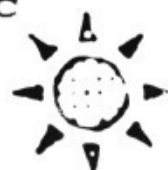
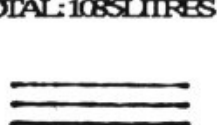
- Per urgències, a partir de les 15 hores
heu de cridar al **520292**

- Preparació pel part, postpart, control
de gestació i informació sobre anti-
conceptius heu de cridar al **236624**

El temps

HUMIDITAT		Temperatura Màxima
Dia 4	2l	18,5°C (Dia 3)
Dia 7	15l	Temperatura mínima
Dia 10	15l	7°C (Dia 29)
Dia 11	1l	Temperatura Mitjana
Dia 16	17l	12,6°C
Dia 26	68l	Mitjana màxima
Dia 28	4	14,1°C
TOTAL: 108 SLITRES		Mitjana mínima
		11,2°C

GRÀFICA DE TEMPERATURES MÀXIMES I MÍNIMES

Temps passat

FEBRER DE 1.987

- Parts i quarts subvencionant.
- L'aigua.
- Sa candidatura progressista ja està en marxa.
- La Llei de Normalització Lingüística.
- Els estudiants al carrer.
- Carrerany Esportiu: "II Festa del Pedal".

FEBRER DE 1.988

- Un exemple de laboriositat.
- Sa Farinera.
- La Columna de la Llengua: "De baix a dalt, del més petit al més gran".
- Sa Xerradeta amb l'amo en Magi "Nadal".
- Correu Obert: Sr. Batle, així no anam!
- La Cafeïna.

FEBRER DE 1.989

- La societat consumista.
- Els Reis, Foguerons de Sant Antoni i Sant Sebastià.
- Sa Xerradeta amb l'amo En Lluc Fiol.
- Les benèdictes de Sant Antoni.
- Els escolars de Maria.
- Carrerany Esportiu: Perico Delgado als ciclistes de Maria de la Salut.

FEBRER DE 1.990

- Codi europeu contra el càncer.
- Sobre les Normes Subsidiàries a Maria de la Salut i l'impacte ambiental a Montblanc.
- Sa Xerradeta amb l'amo Andreu Forteza, "Es Marxandet".
- Repercussions de la urbanització de Montblanc.

- Carrerany Esportiu: Campionat d'Espanya de trial júnior i juvenil B a Maria.

FEBRER DE 1.991

- Memòria R.A.M.: Els funerals.
- L'Església de Maria: Aproximació a la seva història.
- Casa de la Vila: El pou ja raja.
- Sa Xerradeta amb Don Gabriel Server Capó, rector de Maria al 33.
- La situació de l'ametlla a Mallorca.
- Imatges dels reis i festes de Sant Antoni.
- Jaume Vidal Alcover en el record.
- Acollida extraordinària a l'exposició "NADAL DE TERRA".
- Carrerany Esportiu: La Volta Ciclista a Espanya passarà per Maria.
- Feim Carrerany: Excursió a la Vall de Coanegra.

FEBRER DE 1.992

- Bases i calendari "IV Certamen de Fotografia Fent Carrerany".
- Un poc de tot i una pinta molt ample.
- Ja tenim "Pastanaga".
- Sa Xerradeta amb madò Angela Mascaró Bergas.
- XV Mostra de la cançó infantil i Juvenil.
- Concert de Nadal de l'Escola de Música.
- Trobada del Conseller d'Agricultura i Pesca, Pere J. Morey, amb la Premsa Forana.
- Feim Carrerany: Excursió als Molins de Llinars.

OPINIÓ

CONTESTA A LA CARTA DE MIQUEL OLIVER ROIG

Apreciat veïnat:

Com a portaveu del partit popular de Maria, contest allà on demanau. En primer lloc diré que jo no era a l'audiència que vós deis va tenir la Tercera Edat de Maria amb el President del Govern Balear D. Gabriel Cañellas, però sí vos puc dir que el 7 de setembre de 1992 es va fer un sopar a Maria on hi vingué el President. També es va convidar al president en funcions de la tercera edat, En Rafel Bonnín o "Moreno", i ens va dir que vendria. El convidarem perquè pogués rallar amb el President de les necessitats de la tercera edat de Maria. Però, cas curiós, el president de la tercera edat no vingué a sopar. El vam esperar de les 9 a les 9'30 hores i ni tan sols es va molestar en avisar que no vendria. Això, jo, com a cap de llista del partit, ho vaig agafar com un despreci per part de la tercera edat a la persona del President i, en general, a tots nosaltres; com si no en volguessin saber res.

Un altre cas és que vaig preparar una excursió al Castell de Bellver. Vaig dir al president de la tercera edat que en tenir-ho preparat m'avisàs per poder comanar les entrades i preparar un refresc; encara no ha dit res.

Amb això, l'amo en Miquel, vull dir que abans de parlar vos informeu bé, i cerqueu si és que no us ho donen o si no ho voleu.

També faré un comentari que em feren al cap de dos dies de sopar: es deia que els que comanden a l'ajuntament havien recomanat a la tercera edat o al seu representant que no vingués a sopar. No sé si és mentida o veritat, no he anat a cercar-ho. Vós, l'amo en Miquel, que tant sabeu, per ventura ja ho sabeu i per això heu tirat una fisca enlaire en contra d'en Cañellas i nosaltres, i no crec que hagi estat de bona fe, perquè jo personalment dubt que en tengueu. També vos diré que respect les vostres idees, encara que siguin girant-se la camisa. Però abans de parlar, informau-vos bé de les coses i no només cregueu el que us convengui.

Vull contestar també al rebuig que deis que va fer el poble de Maria a la nostra llista. El cas és que nosaltres estam molt contents del que férem, perquè tot ho férem amb la cara ben alta, sense enganar a ningú i amb el cor damunt la

mà, no com altres que no poden dir el mateix; i tot el que prometem ho hauríem complert, perquè no prometem res que no estàssem segurs que ho podríem fer.

I si haguessin votat els d'en Cañellas, com vós deis que vos han dit, els carrers de Maria no nedarien amb or, perquè des de fa deu anys de cap aquí, hem perdut l'or de vista i els doblers, però vos asseguro que les coses serien molt diferents a com són ara.

També m'heu fet recordar unes paraules que diguéreu passades les eleccions del 91. Aquestes foren: "Com els havien de votar si no saben llegir ni escriure..." Iddò, perquè no me n'ensenyau vós que tant en sabeu? Perquè es dona el cas que el que no sé fer jo és enganar la gent i dir mentides i no tothom pot dir el mateix.

Vós també parlau de 40 anys d'injustícies, i jo diré que tinc 40 anys i record la meua infància i joventut molt bé; i vaig ésser molt feliç. Podíem anar pel carrer a totes hores i els veïnats es donaven una mà. La gent que feia feina tenia un dobler quan l'havia de menester i tothom tenia feina.

En quant a injustícies, n'hi havia abans, ara n'hi ha tantes com abans i, més endavant no sabem que hi haurà. L'estabilitat i germanor crec que és tant necessari pels de 70 anys com pels d'un a cent anys, perquè tots som persones, i si un infant no veu pau i germanor no sabrà que és i no en podrà ensenyar als seus fills.

En quant a política partidista, és una cosa que es veu massa bé. Em ve de nou l'amo en Miquel que parleu tant i no mireu un poc més.

Amb tot això us dic adéu i no voldria que vos sentísseu ofès per donar resposta allà on demanàveu. També vos deman perdó per si vos he ofès.

Francisca Ferriol Sastre

EL VALENCIÀ

Davant la sentència del tribunal suprem de dia 20/11/92 que obliga a l'ús del terme "valencià" als Estatuts de la Universitat de València, el col·lectiu d'alumnes de segon cicle de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears manifesta:

1.- Que dona suport al Rector de la Universitat de València en la seva defensa del nom científic-històric de català per denominar no tan sols la llengua pròpia del País Valencià, sinó també la de les Illes Balears, el Rosselló, l'Alguer i del Principat de Catalunya.

2.- Que la sentència, tot i ésser coherent amb la denominació que consta a l'Estatut d'Autonomia del País Valencià, és una sentència que vulnera els interessos de la comunitat lingüística i contradiu el reconeixement científic general.

3.- Que la denominació de valencià a l'Estatut d'Autonomia del País Valencià, el 1982, va ésser fruit d'un pacte polític no basat en una resolució científica.

4.- Que el fet que s'usi la paraula valencià per referir-se a la llengua que es parla al País Valencià, no implica que el valencià sigui una llengua diferent del català, sinó que es tracta de denominacions d'una mateixa llengua històrica, el CATALÀ, les normes ortogràfiques de la qual foren acceptades al País Valencià el 21/12/32 a Castelló.

5.- Que, lamentablement, la interpretació feta pels recurrents als mitjans de comunicació no s'ajusta a la sentència, ja que aquesta no es pronuncia sobre la unitat de la llengua catalana, sinó que es refereix tan sols a la nomenclatura que s'ha d'emprar a l'article 20 dels Estatuts de la Universitat de València.

6.- Que la pròpia sentència, al Fonament de Dret novè proclama: "El fondo del asunto no es académico o lingüístico, y esto bien lo saben las partes enfrentadas en este recurso. El fondo del asunto es político y hay que comenzar por reconocerlo para no perdernos en eufemismos inútiles." Igualment, la sentència esmentada, al seu Fonament de Dret onzè proclama: "Los Profesores Universitarios podrán, en sus clases, ejerciendo su libertad académica, explicar a los alumnos que la lengua valenciana proviene de la lengua catalana, o que es la lengua catalana misma, o que son lenguas distintas, etc. Pero la Universidad, como institución, no puede tener a este respecto más opinión que la impuesta por el Ordenamiento Jurídico."

7.- Que l'objectiu principal és la recuperació i l'ús de la llengua pròpia en tots els àmbits i registres, per arribar a una desitjable normalitat lingüística, per a la qual cosa és necessari superar la instrumentalització de la qüestió del nom de la llengua, arribant, fins i tot, a la modificació de l'Estatut d'Autonomia del País Valencià a fi d'adequar el nom allà utilitzat a la pràctica del món universitari i científic nacional i internacional.

8.- Que a títol comparatiu tenim el cas dels Països Llatino-americans, que a les seves Constitucions, quan esmenten la llengua pròpia, s'hi refereixen amb el nom de "castellano" o "español". Resultaria interessant veure quina seria la reacció si un Tribunal de qualsevol d'aquells països sentenciàs que la seva llengua s'ha d'anomenar cubà, colombià, argentí, etc. en lloc de castellà.

EL COL·LECTIU D'ALUMNES DE
SEGON CICLE DE FILOLOGIA CATA-
LANA DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES
BALEARS.

ENHORABONA A DAMIÀ QUETGLAS

En l'edició dels Premis Ciutat de Palma d'aquest any, es va concedir el l'apartat de periodisme al nostre paísà Damià Quetglas.

Si en el passat he tingut algunes discrepàncies públiques amb en Damià sobre diversos temes que ara no vénen al cas, ara vull fer pública la meua felicitació per l'obtenció d'aquest guardó.

A nivell individual ha d'ésser una satisfacció per un professional que la seva tasca es vegi reconeguda per companys seus de professió, i sobre tot en un món tant sotmès a pressions com el del periodisme i a les que a vegades és difícil resistir-se.

Per Maria, com a poble, pens que és un motiu d'orgull que un nascut en ell hagi estat premiat per la trajectòria duita dins la seva professió.

Enhorabona Damià i que no siga el darrer.

Jaume Mestre.

Imatges de les festes dels Reis i Sant Antoni.

Els més
grandets
també hi
creuen

L'alegria
dels petits

Cavall
de bona
raça

L'annerot del rector

També els "ponis"...

Gent a la festa.

CASA DE LA VILA

PRESSUPOST PER AL 93

El pressupost aprovat pel nostre consistori per a l'exercici del 93, puja a un total de **57.685.000 pta.**

La diferència entre el pressupost d'enguany i el de l'any passat és de **+2.585.000 pta.** A l'apartat de serveis generals, la partida majoritària, desapareix la productivitat dels funcionaris. L'augment de la plantilla municipal també implica un augment de les partides de seguretat social.

A l'hora de parlar d'inversions cal destacar **1.500.000 pta** al Pla de camins rurals, dels quals el nostre municipi n'haurà d'aportar **600.000 pta.** L'apartat fort se l'enduu un camí lluny del nucli urbà, usat bàsicament per gent de Santa Margalida, i que sembla no massa adequat per invertir-hi **1.400.000 pta.**

El projecte d'embelliment de la plaça compta amb un apartat de **650.000 pta**, subvencionat en part pel conveni entre l'INEM i les Corporacions Locals. També s'ha de destacar la inversió de **500.000 pta** en mobiliari urbà.

UN NOU POLICIA MUNICIPAL

Entre les novetats destacades pel que fa a la plantilla municipal, cal destacar l'aprovació de crear una plaça d'auxiliar de policia local.

DIETES, SOUS, ETC

Segueixen les dietes de 2.000 pta per assistència als plenis. Les dietes i quilometratge per viatges a Palma es fixa en 3000 pta. També s'aprova l'eliminació del plus de productivitat per als funcionaris.

FOTOCOPIES I FAX

Ja ha trascendit a la premsa diària que a l'ajuntament es fa pagar per fer fotocòpies i utilitzar el fax. Els preus acordats per utilitzar aquests serveis queden de la següent manera: fotocòpies 10 pta, fax dins Mallorca 100 pta foli, fora de Mallorca 500 pta foli.

L'AJUNTAMENT DE MARIA ES RETIRA DEL PROJECTE DE POLICIA MANCOMUNADA DELS MUNICIPIS DEL PLA

Això deien els mitjans de comunicació quan informaren de les reunions que hi havia hagut per parlar dels pressupostos i dels costos que aquesta policia suposaria. Segons sembla l'aportació econòmica que hauria de fer el nostre municipi va fer tirar anques enrera els nostres representants per sumar-se a un projecte d'aquestes característiques.

TERRIBLE ASSASSINAT

Molta de gent s'haurà esgarrifada, haurà posat pell de gallina quan han sabut l'espantosa desgràcia de les tres nines d'Alcàsser. Uns hauran quedat amb la pena i el pensament i altres hauran manifestat el que ells farien: matar els assassins. Aquests serien els nous assassins. La Bíblia diu quan parla de Caïm i Abel: "Ai d'aquell, que matí l'assassí!".

Ens convindria repassar un refrany antic: "Qui mira enfora cau a prop". Seria convenient mirar si el nostre poble es prepara perquè algun dia li puguin passar coses tan amargues com aquestes.

Convendria que alguns pares pensassin on són els seus fills de catorze, quinze i setze anys, a les dotze i a la una de la matinada i els de dasset, devuit i denou anys, a les quatre i a les cinc del matí. També a algun pare li convindria pensar: "On som jo en aquestes hores?".

Són consideracions per ajudar a pensar, de cap manera per molestar ningú.
Pere Fons

RESUM CLIMATOLÒGIC DE 1992

PLUJA

Gener:	30'5 litres
Febrer:	11 litres
Març:	81 litres
Abril:	59'5 litres
Maig:	94'5 litres
Juny:	65 litres
Juliol:	1'5 litres
Agost:	11 litres
Setembre:	9'5 litres
Octubre:	47'5 litres
Novembre:	3'5 litres
Desembre:	108'5 litres

Total.....523 litres

TEMPERATURES

Mínima:	6ª C (20 de gener i 23 de febrer)
Màxima:	33ª C (2 i 3 d'agost)
Mes més calorós:	Agost. Mitja de 27ª)
Mes més fred:	Gener (Mitja de 10ª C)

POEMES DE JOSEP MARIA LLOMPART

Per a una música de Chopin

CAMÍ FLORIT

Quan tu deies "amor"
els brolladors florien dins la tarda.

Quan tu deies "amor"
un ocell s'encenia a cada branca.

Tota la mar s'alçava de puntetes
si el teu nom estremia la distància.
¿Te'n recordes, amor?, deies "amor"
i l'herba de la font s'enamorava.

¿Quina ona de silencis
ha escampat les petxines per la platja?
¿Quin oratge d'absència
commou aquesta angoixa primfilada?

Al lluny la teva mà — ja inútilment —
dibuixa un llarg adéu al pit de l'aire.

*Llevamà, card, fonollassa,
rosella, cascall, lletsó,
vinagrella, corritjola,
ginesta, aritja, fonoll,
passionera, cugula,
mareselva, safrà bord,
floravia, canyaferla,
baladre, argelaga, albó,
falguera, olivarda, estepa,
clavell de moro, coscoll,
beura, contell, englantina,
vidalba, murta, maimó,
cama-roja, campaneta,
ravenissa, bruc, guixó
(i en l'aire color de vauma
l'esgarrijança d'un poll).*

QUÈ ÉS EL MATERIALISME?

Trob molt assenyada la definició que en féu l'escriptor Pío Baroja. Seria "aprofitar-se de tot tant com es pugui sense escrúpols de cap casta".

L'aprofitament egoista sense miraments equival, sens dubte, a materialisme pur i dur, abundant a la nostra societat actual i element molt negatiu en estimular fins a l'exacerbació l'acaparament i bloquejar el sentit fratern i solidari de compartir.

Quan una societat només pensa

a acaparar, torna dura i agressiva, perd la sensibilitat i veu desaparèixer els ideals nobles únics que poden proporcionar sentit i alegria a la vida. Llavors la vida es converteix en una desenfrenada lluita competitiva on qualsevol corrupció es fa possible, sense que interessin gaire les víctimes que queden a la vora del camí.

Una societat fonamentada en aquest gruixat materialisme no té futur. Els problemes ecològics, de cada vegada més greus, i la manca de solidaritat acabaran asfixiant-la.

▶ JOAN BESTARD COMAS

Carrerany Esportiu

JOSE MARIA BELLÓN, CAMPIÓ DE L'INOBLIDABLE TORNEIG DE NADAL

Els passats 2 i 9 de gener, el nostre poble va ésser la capital de l'escacs mallorquí amb la presència del bo i millor d'aquest meravellós esport, el qual dia a dia guanya més adeptes.

Vàrem poder gaudir d'una emoció inigualable, amb un torneig de partides semi-ràpides a 15 minuts, que aquest any establí un nou rècord de participants (64), que lluitaren de valent per aconseguir el títol de campió i els punts que serviran per confeccionar al llarg de la temporada una classificació de partides ràpides anomenat "Circuit Balear", on el líder final acudirà a l'oficiós campionat d'Espanya de la modalitat, que se celebrarà a Oviedo el proper mes de desembre.

Si l'any 1990, s'exhibí el soviètic Boris Zlotnik, en Toni Pont ho va fer el 1991, demostrant perquè era el núm. 1 de Mallorca. Aquest any ens haurem de treure el capell per l'exhibició de José María Bellón, el qual davant dels favorits: Tomàs Serra (Campió de Mallorca absolut), A. Martínez (subcampió de Mallorca), Antoni Pont (campió de la passada edició), Lester, Jeroni Bergas, J. Ramon Galiana... mostrà una autoritat inusual i un domini del

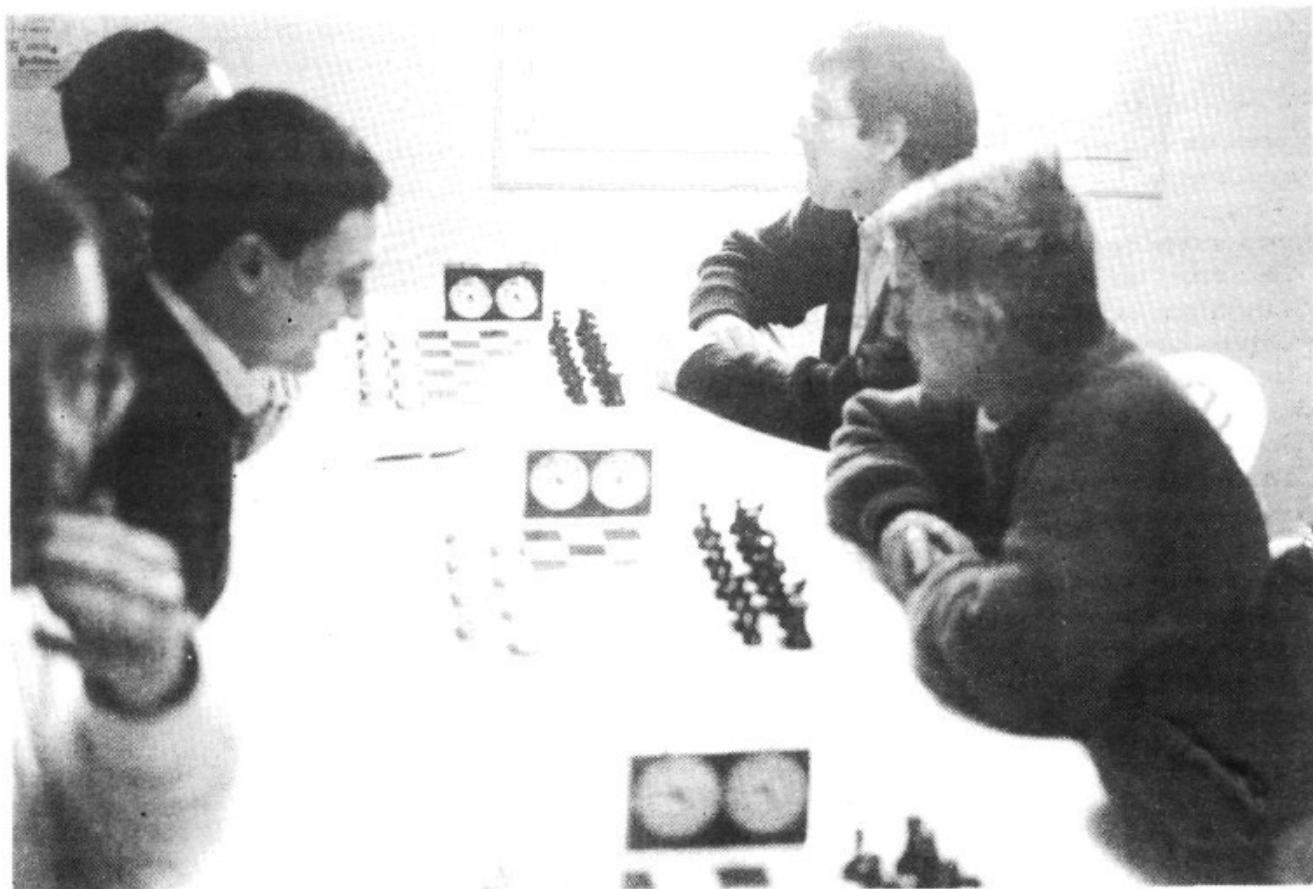
tauler que sorprengué a tots. Sense conèixer la derrota, en total set victòries i unes taules, el varen pujar al màxim esglaó de la competició. En segon lloc quedà en Miquel González, el qual en la seva segona participació, aconseguí el mateix lloc que l'any 1990; en total va fer 6,5 punts. Amb la mateixa puntuació quedà J.F. Hernández, que com a dada curiosa s'ha de dir que només va perdre una partida davant la nostra jugadora Catalina Buñola, la qual amb 12 anys té un porvenir certament esperançador. Quart va ser en Tomàs Serra i cinquè José Oneto.

Respecte dels locals, en Jeroni amb 5 punts va ésser el millor. En Gaspar Mas amb 4,5, el segon, amb els mateixos punts que Tià Darder i n'Enric Pozo, encara que amb millor coeficient de desempat.

Una vegada més l'organització del VI Tornei de Nadal va estar a l'altura de les circumstàncies i va rebre l'enhonorabona dels participants. Un nou èxit per al Club de la nostra vila. Els diaris locals i l'especialitzat en esports "Fórmula Deportiva" donaren compte de l'esdeveniment, el qual amb l'ajuda de l'Ajuntament de Maria, el gran treball dels joves: Jeroni, M. Mascaró, Francesc J. Mestre, P.A. Buñola i l'experiència dels veterans: Gas-

Carrerany Esportiu

par, Miquel Ferriol, Monserrat,... està popularitzant i promocionant aquest esport, així com el nom de Maria de la Salut.

MIQUEL FERRIOL, NOU PRESIDENT DEL CLUB D'ESCACS DE MARIA

El Passat 27 de desembre, s'elegí el 5è president del Club: Miquel Ferriol, conegut escaquista del nostre poble i que en no tenir oponent, quedà elegit sense necessitat de votació. Succeeix en el càrrec, a qui subscriu aquestes línies que deixà el càrrec després dels quatre anys corresponents de mandat.

En el seu primer discurs de presentació, a l'Assemblea General del 10 de gener, presentà la nova Junta Directiva i els objectius que pretén assolir durant els propers quatre anys de gestió:

1. Pujar l'equip a Preferent.
2. Potenciar l'escacs escolar a Maria.
3. Informatitzar el club.
4. Aconseguir l'organització del Campionat de Mallorca Individual.
5. Mantenir totes les activitats desenvolupades per l'anterior junta.

6. Cercar més patrocinadors, col.laboradors i socis.

La nova Junta Directiva queda formada per:

President: Miquel Ferriol

Vice-President: Miquel Mascaró

Secretari: Jeroni Bergas

Tresorer: Monserrat Munar

Vocals: Pere A. Buñola i Francesc J. Mestre

Dins l'assemblea es confirmà el començament del Campionat de Mallorca per equips, on el Club participarà amb un equip a 1ª i un a 3ª. El primer partit serà el 30 de gener a partir de les 16,00 h al local del club davant l'Inca, màxim favorit d'aquesta categoria. Dins els fitxatges, senyalar la tornada de Josep Ferriol, després d'haver militat un any al Club d'Escacs Santa Margalida.

Des d'aquestes línies desitjam que els objectius proposats es facin realitat i puguem escriure que l'escacs al nostre poble és viu i en continua progressió

Enric Pozo Mas

FEIM CARRERANY

EXCURSIÓ A LA "RESERVA DEL GALATZÓ"

Començarem la programació d'excursions de l'any 1.993 fent una visita a la Reserva, situada a la falda del Puig Galatzó, entre Puigpunyent i Galilea, un paradís artificial que sembla natural.

Deixarem els atractius del Pla i anirem a la mítica muntanya del Galatzó, dins la Serra de Tramuntana occidental.

La Reserva de Puigpunyent està situada al peu del Galatzó, a quatre quilòmetres del casc urbà del poble.

Té una superfície aproximada de dos milions i mig de metres quadrats, mig milió dels quals estan oberts a la visita del públic.

Aquesta extensió és atravesada per tres quilòmetres de camins i sendes que afavoreixen la visita i el passeig.

Gràcies al itinerari traçat és possible conèixer la flora mallorquina i especialment la

de muntanya.

Un altre aspecte interessant de la visita a la Reserva és la fauna i la incidència de l'acció de l'home sobre el medi ambient, reflectida aquesta en les cabanes de carboners i rotles de sitja que hi ha.

La Reserva és una bona oportunitat per a reconciliar-nos amb la natura. Descobrir les plantes i els nostres animals encara que sigui de manera manipulada.

Durant el recorregut es té l'oportunitat d'admirar una gran varietat de la flora autòctona, roques i uns 30 salts d'aigua.

L'excursió esmentada serà concretament el segon diumenge de Febrer, dia 14 i la sortida serà a les 9 h. des de la Plaça des Pou. Siau puntuals ja que el desplaçament és llarguet.

Onofre Sureda Ribas.

